

fomentat l'estandardització dels derivats OTC de cara a fomentar la utilització de les cambres de compensació. L'exposició amb CP és equivalent a l'import de les garanties dipositades.

Pel que fa a l'operativa en derivats en mercats organitzats (MO), es considera sota criteris de gestió que no hi ha exposició, atès que el risc no existeix perquè els MO actuen com a contrapartida en les operacions i es disposa del mecanisme de liquidació i de garanties per assegurar la transparència i continuïtat de l'activitat. Igual que en les CP, l'exposició és equivalent a les garanties dipositades.

La filosofia de la gestió del risc de contrapart és consistent amb l'estratègia del negoci, i busca en tot moment la creació de valor dins d'un equilibri entre rendibilitat i riscos. En aquest sentit, s'han establert uns criteris de supervisió i seguiment del risc de contrapart derivat de l'activitat en els mercats financers, que garanteix al banc desenvolupar la seva activitat de negoci respectant els llindars de riscos aprovats per l'alta direcció.

La metodologia de quantificació de l'exposició és de *mark-to-market* (a partir d'ara MTM) més *add-on*. L'MTM representa l'exposició actual i s'entén com el cost de substituir una operació a valor de mercat en cas que una contrapart faci *default*. L'*add-on* representa el risc potencial futur que pot assolir una operació en un determinat termini de temps, ateses les característiques de l'operació i les variables del mercat de què depèn. En el cas d'operacions sota acord de col·lateral, l'*add-on* representa la possible fluctuació de l'MTM entre el moment del *default* i el tancament en el mercat de la posició. Si no està sota acord de col·lateral, representa la possible fluctuació de l'MTM al llarg de la vida de l'operació.

Amb caràcter diari, al tancament del mercat, es recalculen totes les exposicions d'acord amb els fluxos d'entrada i sortida d'operacions, amb les variacions de les variables del mercat i amb els mecanismes de mitigació del risc establerts en el grup. D'aquesta manera les exposicions queden sotmeses a un seguiment diari i a un control sota els límits aprovats per l'alta direcció. Aquesta informació queda integrada en els informes de riscos per tal de reportar-la als departaments i les àrees responsables de la gestió i el seguiment d'aquests.

En relació amb el risc de contrapart, el grup adopta diferents mesures de mitigació. Les mesures principals són:

- Acords de *netting* en derivats (ISDA i CMOF)
- Acords de col·lateral en derivats (CSA i Annex III) i en *repos* (GMRA)

Els acords de *netting* permeten l'agregació dels MTM positius i negatius de les operacions amb una mateixa contrapart, de manera que en cas de *default* s'estableix una única obligació de pagament o cobrament en relació amb totes les operacions tancades amb aquesta contrapart.

Per defecte, el grup disposa d'acords de *netting* amb totes les contraparts que vulguin operar en derivats.

Els acords de col·lateral, a més d'incorporar l'efecte *netting*, incorporen l'intercanvi periòdic de garanties que mitiguen l'exposició actual amb una contrapart en relació amb les operacions subjectes a aquest contracte.

El grup estableix la necessitat de disposar d'acord de col·lateral per poder operar en derivats o *repos* amb entitats financeres. El contracte de col·lateral estàndard del grup és bilateral (és a dir, ambdues parts estan obligades a dipositar col·lateral) i amb intercanvi diari de garanties sempre en efectiu i en divisa euro.

Actius compromesos en activitats de finançament

Al tancament de 2016 i 2015 hi ha certs actius financers compromesos en operacions de finançament, és a dir, aportats com a col·lateral o garantia respecte a certs passius. Aquests actius corresponen principalment a préstecs vinculats a l'emissió de cèdules hipotecàries, cèdules territorials o bons de titulització a llarg termini (vegeu la nota 21 i els annexos III i IV dels comptes anuals consolidats de 2016). La resta d'actius compromesos són valors representatius de deute que són lliurats en operacions de cessió temporal d'actius, els col·laterals pignorat (préstecs o instruments de deute) per accedir a determinades operacions de finançament amb bancs centrals i tota mena de col·lateral lliurat per garantir l'operativa de derivats.

D'altra banda, el banc ha utilitzat part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa a través de la transferència dels actius a diferents fons de titulització creats amb aquesta finalitat. D'acord amb el que regula la normativa vigent, les titulitzacions en què no s'hagi produït una transferència substancial del risc no es poden donar de baixa del balanç.

Vegeu més informació sobre els programes de finançament en el mercat de capitals a continuació, en risc de liquiditat.

Risc de liquiditat

Definició

El risc de liquiditat apareix per la possibilitat d'incórrer en pèrdues a causa de la incapacitat d'atendre els compromisos de pagament, encara que sigui de manera temporal, perquè no es disposa d'actius líquids o no es pot accedir als mercats per obtenir refinançament a un preu raonable. Aquest risc es pot derivar per motius sistèmics o particulars de l'entitat.

El grup està exposat a requeriments diaris dels seus recursos líquids disponibles per les mateixes obligacions contractuals dels instruments financers que negocia, com ara venciments de dipòsits, disposicions de crèdits, liquidacions d'instruments derivats, etc. L'experiència mostra, però, que acaba sent requerit un import mínim, fet que, a més a més, és predictable amb un alt nivell de confiança.

En aquest àmbit, el grup Banc Sabadell té com a objectiu mantenir uns actius líquids i una estructura de finançament que, d'acord amb els seus objectius estratègics i sobre la base del seu RAS, li permetin atendre amb normalitat els seus compromisos de pagament a un cost

raonable, ja sigui en condicions de normalitat o en una situació d'estrès provocada tant per factors sistèmics com idiosincràtics.

L'estructura de governança de la gestió de liquiditat de Banc Sabadell té com a eixos fonamentals la implicació directa de l'alta direcció, la delimitació clara de les tres línies de defensa i l'estricta segregació de funcions i l'estructuració de responsabilitats en comitès, direccions o subdireccions generals i àrees funcionals.

La implicació de l'alta direcció de l'entitat en la gestió i el control del risc de liquiditat s'instrumenta tant a través del mateix Consell d'Administració, com a màxim òrgan de govern de l'entitat, com també en la participació directa de tres comissions delegades d'aquest:

- Comissió Executiva
- Comissió de Riscos
- Comissió d'Auditoria i Control

Aquests òrgans de govern reben informació periòdica de tots els àmbits vinculats a la gestió i el control del risc de liquiditat, a través dels diferents comitès i/o direccions/subdireccions generals.

Gestió de la liquiditat

La gestió de la liquiditat a Banc Sabadell té com a objectiu garantir el finançament de l'activitat comercial a un cost i un termini adequats, tot minimitzant el risc de liquiditat. La política de finançament de l'entitat està enfocada a mantenir una estructura de finançament equilibrada, basada principalment en dipòsits a la clientela, i complementada amb l'accés a mercats majoristes, que permetin mantenir una posició de liquiditat del grup folgada en tot moment.

El grup, en relació amb la gestió de la liquiditat, segueix una estructura basada en unitats de gestió de la liquiditat (UGL). Cada UGL és responsable de la gestió de la seva liquiditat i de fixar les seves pròpies mètriques de control del risc de liquiditat, en coordinació amb les funcions corporatives del grup. Actualment, les UGL són Banc Sabadell (inclou OFEX), Sabadell United Bank (SUB), Banc Sabadell d'Andorra (BSA) i TSB.

Per complir amb els objectius, l'estratègia actual de gestió del risc de liquiditat del grup es basa en els següents principis i pilars, tenint en compte el model de negoci detallista de les UGL i els objectius estratègics definits:

- Implicació del Consell d'Administració i de l'alta direcció en la gestió i el control del risc de liquiditat i finançament.
- Clara segregació de funcions entre les diferents àrees dins de l'organització, amb una delimitació clara entre les tres línies de defensa, que proporciona independència en la valoració de posicions i en el control i l'anàlisi de riscos.
- Sistema de gestió de liquiditat descentralitzat per a les unitats més rellevants, però amb un sistema de supervisió i gestió del risc centralitzat.

- Processos sòlids d'identificació, mesurament, gestió, control i informació sobre els diferents riscos de liquiditat i finançament a què es troba sotmès el grup.
- Existència d'un sistema de preus de transferència per traslladar el cost de finançament.
- Estructura de finançament equilibrada, basada fonamentalment en dipòsits de la clientela.
- Base àmplia d'actius líquids no compromesos i immediatament disponibles per generar liquiditat que componen la primera línia de defensa del grup.
- Diversificació de les fonts de finançament, amb recurs controlat al finançament majorista a curt termini i sense dependència de proveïdors de fons individuals.
- Autofinançament de les filials bancàries estrangeres rellevants.
- Vigilància del grau d'*encumbrance* del balanç.
- Manteniment d'una segona línia de liquiditat que inclou la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials.
- Disponibilitat d'un Pla de contingència de liquiditat.

Pel que fa a TSB, tot i que el *ring-fencing* no entra oficialment en vigor fins al 2019, l'entitat constitueix una unitat autònoma dins de la gestió de liquiditat del grup com una UGL independent. La futura evolució econòmica del Regne Unit no hauria de causar problemes de liquiditat, ja que opera de manera independent respecte a la seva matriu.

Eines/mètriques de seguiment i control de la gestió del risc

El grup Banc Sabadell defineix dos conjunts de mètriques que permeten mesurar i controlar el risc de liquiditat: 1) mètriques RAS de primer nivell; 2) mètriques de segon nivell. Així mateix, es fa un seguiment i control diari del risc de liquiditat a través del sistema d'alertes primerenques de liquiditat (EWI, *early warning indicators*) i de l'Informe de tresoreria estructural.

El Consell d'Administració de Banc Sabadell és l'encarregat de definir la gana de risc de liquiditat i finançament (RAS) del grup en l'àmbit consolidat i de fixar els indicadors que les UGL han d'incorporar en els seus RAS locals amb independència que s'incorporin altres indicadors addicionals.

El RAS inclou mètriques quantitatives, que permeten un seguiment objectiu de la gestió del risc, així com aspectes qualitatius que les complementen.

Els consells d'administració de les UGL són els encarregats d'aprovar els RAS locals en què han de tenir en consideració les directrius corporatives i els seus respectius requeriments locals. Al marge de les mètriques incloses en el marc de la gana del risc, cada UGL defineix un conjunt de mètriques de segon nivell que contribueixen a l'anàlisi i el seguiment del risc de finançament i liquiditat. Aquestes mètriques se segueixen de manera continuada en cada un dels ALCO locals.

Finalment, cal esmentar que el grup té dissenyat i implementat un sistema d'alertes primerenques (EWI)

pel que fa a les UGL, que inclouen indicadors de mercat i liquiditat adaptats a l'estructura de finançament i model de negoci de cada UGL. El desplegament d'aquestes mètriques, en cada UGL, complementa els indicadors RAS i les mètriques de segon nivell i permet identificar anticipadament tensions en la posició de liquiditat i l'estructura de finançament local, de manera que facilita la presa de mesures i accions correctives i minimitza el risc de contagi entre les diferents unitats de gestió.

Les alertes se segueixen d'acord amb una categorització per nivells de gravetat a partir de la qual el grup ha de considerar la presa de diferents mesures i accions correctives amb l'objectiu de retornar a una situació de normalitat. Aquest sistema d'alertes es troba vinculat al Pla de contingència de liquiditat (PCL).

En aquest sentit, Banc Sabadell té establert un PCL en què s'estableix l'estratègia per garantir que l'entitat disposa de les capacitats de gestió i de les mesures suficients per minimitzar els efectes negatius d'una situació de crisi en la seva posició de liquiditat i per retornar a una situació de normalitat. Així mateix, el PCL també té com a objectiu facilitar la continuïtat operativa en la gestió de la liquiditat, especialment en cas que la situació de crisi estigui originada per un funcionament deficient d'una o diverses infraestructures del mercat. El PCL pot ser activat en resposta a diferents situacions de crisi dels mercats o de la mateixa entitat. En general, i seguint els canals d'impacte previstos en els exercicis d'estrès de l'entitat, aquestes situacions es poden categoritzar en crisis sistèmiques, crisis idiosincràtiques o crisis combinades.

El marc de *reporting* i control del risc dels límits de gestió del risc inclou:

- Supervisió dels riscos de liquiditat en l'àmbit global calculant de manera independent les mètriques de gestió del risc dins dels sistemes de riscos.
- Definir les metodologies de mesurament de riscos i comprovar el correcte funcionament dels sistemes de mesurament i control.
- Seguiment diari dels indicadors i límits de risc reportant a les diferents unitats de gestió.
- Control i anàlisi sistemàtica del consum de límits, identificant els incompliments i activant els protocols necessaris per a la seva correcció.
- Establir i generar el marc d'informació necessari per a l'òptim seguiment i control dels límits de gestió del risc.

A més a més, el marc de *reporting* i control del risc dels indicadors RAS inclou:

- Realitzar i actualitzar periòdicament un quadre de comandament que reculli l'evolució de les mètriques principals i vetlli per la seva adequació al marc i límit establerts.
- Controlar i analitzar sistemàticament l'evolució de tots els riscos materials.
- Reportar i proposar accions oportunes (activació de protocols, canvis en directrius, etc.) derivades de l'anàlisi de l'evolució dels riscos.

Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat el 2016

La font principal de finançament del grup és la base de dipòsits a la clientela (principalment comptes a la vista i dipòsits a termini captats a través de la xarxa comercial), complementada amb el finançament via mercat interbancari i mercats de capitals en què l'entitat manté vius diferents programes de finançament a curt i llarg termini amb l'objectiu d'assolir un nivell de diversificació adequat per tipus de producte, termini i inversor. L'entitat manté una cartera diversificada d'actius líquids majoritàriament elegibles com a col·lateral per a les operacions de finançament amb el Banc Central Europeu (BCE).

Recursos de clients en el balanç

El 31 de desembre de 2016, els recursos de clients en el balanç presenten un saldo de 133.457 milions d'euros, respecte d'un saldo de 131.489 milions d'euros al tancament de l'any 2015 i de 94.461 milions d'euros al tancament de 2014 (1,5% d'increment al desembre de 2016 respecte al desembre de 2015 i 39,2% d'increment al desembre de 2015 respecte al desembre de 2014, com a resultat de l'adquisició de TSB al juny de 2015). L'any 2016 s'ha continuat amb el moviment de saldos des de dipòsits a termini a comptes a la vista i a fons d'inversió, com a resultat de l'evolució decreixent dels tipus d'interès. El 31 de desembre de 2016 el saldo dels comptes a la vista totalitzava 92.011 milions d'euros (+8,8%), en detriment dels dipòsits a termini, que van presentar una caiguda del 13,3% (T3).*

Els dipòsits de l'entitat es comercialitzen a través de les següents unitats/societats de negoci del grup (Banca Comercial, Banca Corporativa i Negocis Globals, Banca Privada, SUB i TSB). Vegeu el detall de volums d'aquestes unitats de negoci en l'apartat "Resultats per negocis" de l'Informe de gestió.

Durant l'any 2016 s'ha estabilitzat la generació de *gap* comercial, i ha continuat, encara que de manera més moderada, amb la tendència positiva observada els últims anys, fet que ha permès, d'una banda, continuar amb la política de l'entitat de refinançar parcialment els venciments en mercat de capitals, i al mateix temps, amb la pauta de reducció de la ràtio *loan-to-deposit* (LTD) del grup (des d'un 147% al tancament de 2010 fins a un 105,1% al tancament de 2016). L'evolució de la ràtio durant l'any també ha estat afavorida per la incorporació de TSB al juny de 2016, amb una estructura de finançament principalment concentrada en dipòsits a la clientela. Per calcular la ràtio *loan-to-deposit* (LTD) es computa en el numerador la inversió creditícia neta ajustada pel finançament subvencionat i en el denominador el finançament detallista.

Mercat de capitals

El nivell de finançament en el mercat de capitals ha anat minorant els últims anys, resultat, entre d'altres, d'una evolució positiva del *gap* comercial. Al tancament de 2016, el saldo viu de finançament en el mercat de capitals era de 25.160 milions d'euros, respecte d'un saldo de 27.436 milions d'euros al tancament de 2015. Per tipus de producte, al desembre de 2016, 13.607 milions de l'import total col·locat en el mercat de capitals corresponien a cèdules hipotecàries; 2.612 milions d'euros, a pagarés i ECP col·locats a inversors majoristes; 1.741 milions, a deute sènior (dels quals 1.059 corresponen a operacions amb aval de l'Estat provinents de la integració de Banco CAM); 1.514 milions, a emissions de deute subordinat i participacions preferents; 5.653 milions d'euros, a bons de titulització col·locats en el mercat (dels quals 3.433 milions d'euros corresponen a TSB), i 33 milions d'euros, a altres instruments financers a mitjà i llarg termini (T4).

El grup Banc Sabadell fa actuacions i manté actius diversos programes de finançament en els mercats de capitals, amb l'objectiu de diversificar les diferents fonts de liquiditat.

En relació amb el finançament a curt termini, l'entitat manté un Programa de pagarés d'empresa i un Programa d'euro *commercial paper* (ECP):

- Programa de pagarés d'empresa: aquest programa regula les emissions de pagarés i està dirigit a inversors institucionals i detallistes. El 3 de març de 2016 es va

registrar a la CNMV el Programa de pagarés d'empresa 2016 de Banc Sabadell, amb un límit d'emissió de 7.000 milions d'euros ampliables fins a 9.000 milions d'euros. El saldo viu del Programa de pagarés s'ha mantingut estable, de manera que s'ha reduït lleugerament el saldo viu col·locat entre inversors institucionals i s'ha incrementat marginalment el saldo col·locat a inversors no qualificats. El 31 de desembre el saldo viu era de 3.676 milions d'euros (net dels pagarés subscrits per empreses del grup) respecte als 3.661 milions d'euros el 31 de desembre de 2015.

- Programa d'euro *commercial paper* (ECP), adreçat a inversors institucionals, amb el qual s'emeten valors a curt termini en diferents divises: euros, dòlars americans i lliures. El 18 de desembre de 2015, Banc Sabadell va renovar el seu Programa d'euro *commercial paper* per un import nominal màxim de 3.500 milions d'euros. El 31 de desembre de 2016 el saldo viu era de 246 milions d'euros, respecte als 275,9 milions d'euros al tancament de 2015.

En relació amb el finançament a mitjà i llarg termini, l'entitat manté els següents programes vius:

- Programa d'emissió de valors no participatius registrat a la CNMV (Programa de renda fixa): aquest programa regula les emissions de bons i obligacions, simples i subordinades, de cèdules hipotecàries i territorials i de bons estructurats efectuades segons la legislació espanyola a través de la CNMV i dirigides a inversors

En milions d'euros

	2016	3 mesos	6 mesos	12 mesos	>12 mesos	Sense venc.
Total recursos de clients en el balanç (*)	133.457	10,3%	6,8%	7,9%	5,9%	68,9%
Dipòsits a termini	37.214	34,7%	21,3%	26,7%	17,3%	—
Comptes a la vista	92.011	—	—	—	—	100,0%
Emissions detallistes	4.232	21,4%	28,0%	15,7%	34,9%	—

(*) Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial: obligacions necessàriament convertibles en accions, bons simples de Banc Sabadell, pagarés, etc.

T3 Recursos de clients en el balanç per venciments

En milions d'euros

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	>2023	Saldo viu
Bons i cèdules hipotecàries*	2.022	1.560	1.124	2.165	2.108	1.119	3.508	13.607
Emissions avalades*	1.059	—	—	—	—	—	—	1.059
Deute sènior**	57	600	—	—	—	25	—	682
Deute subordinat i preferents**	66	—	—	425	490	—	533	1.514
Altres instruments financers a mitjà i llarg termini**	—	18	—	—	10	—	5	33
Total	3.204	2.178	1.124	2.590	2.608	1.144	4.047	16.895

(*) Emissions garantides

(**) Emissions no garantides

T4 Venciments de les emissions dirigides a inversors institucionals per tipus de producte

* Vegeu el detall dels recursos de clients fora del balanç, gestionats pel grup, i els comercialitzats però no gestionats en la nota 31 dels comptes anuals consolidats de 2016.

tant nacionals com estrangers. El límit disponible per a noves emissions en el Programa d'emissió de valors no participatius 2016 de Banc Sabadell el 31 de desembre de 2016 era de 10.638,8 milions d'euros (el 31 de desembre de 2015 el saldo viu en el Programa de renda fixa de 2015 era de 6.145,8 milions d'euros).

- Durant el 2016, Banc Sabadell ha realitzat emissions sota el Programa de renda fixa vigent en cada moment per un total de 7.658,5 milions d'euros. Al llarg de l'any, l'entitat ha accedit al mercat en diferents ocasions aprofitant les finestres de liquiditat disponibles. Concretament, Banc Sabadell va fer dues emissions públiques de cèdules hipotecàries a vuit i set anys al juny i a l'octubre de 2016, per un total de 1.000 milions d'euros, respectivament; una ampliació d'una cèdula hipotecària existent per un import de 100 milions d'euros el mes de març; tres emissions de cèdules hipotecàries a vuit anys per un import conjunt de 850 milions d'euros subscrites íntegrament pel Banc Europeu d'Inversions (BEI); vuit emissions de deute sènior a un termini entre 1 i 3,25 anys per un import total de 2.488 milions d'euros, i onze emissions de bons estructurats per un total de 220,6 milions d'euros i terminis compresos entre un i cinc anys. En el context actual del mercat, l'entitat tindria capacitat per emetre en diferents formats i terminis.
- Programa d'emissió *euro medium term notes* (Programa EMTN), registrat el 31 de març de 2016 a la borsa d'Irlanda. Aquest programa permet l'emissió de deute sènior i subordinat en qualsevol divisa, amb un límit màxim de 5.000 milions d'euros. El 6 de maig de 2016, Banc Sabadell va emetre sota aquest nou Programa EMTN una emissió de deute subordinat a deu anys per un import de 500 milions d'euros.

D'altra banda, l'activitat en mercats primaris de Banc Sabadell de moment no ha estat afectada pel resultat del referèndum britànic de juny de 2016 sobre la sortida del Regne Unit de la Unió Europea. Com a exemple, el mes d'octubre de 2016 el banc va efectuar una de les seves emissions de cèdules hipotecàries en el mercat per un import de 1.000 milions d'euros i a un termini de set anys i va aconseguir un cost històricament baix.

TSB ha continuat construint la seva posició com un emissor de referència, i sembla que el mercat així ho percep. En aquest sentit, si bé TSB segueix tenint accés als mercats majoristes, no s'esperen volums gaire significatius, atesa la facilitat de l'entitat per accedir als mercats detallistes i la posada en marxa el mes d'agost del *term funding scheme* (TFS) pel Banc d'Anglaterra, un programa d'incentivació del crèdit mitjançant el qual els bancs anglesos poden dur a terme disposicions a quatre anys aportant col·lateral elegible com a contraprestació.

- Titulització d'actius: des de l'any 1993 el grup ha estat molt actiu en aquest mercat i ha participat en diversos programes de titulització, en alguns casos conjuntament amb altres entitats de màxima solvència, cedint préstecs hipotecaris, préstecs a petites i mitjanes

empreses, préstecs al consum i drets de crèdit derivats de contractes d'arrendaments financers.

Actualment, hi ha 34 operacions de titulització d'actius vives (incloent-hi les titulitzacions de Banco Guipuzcoano, Banco CAM, BMN, Banco Gallego i TSB); si bé una part dels bons emesos van ser retinguts per l'entitat com a actius líquids elegibles per a operacions de finançament amb el Banc Central Europeu, la resta dels bons es van col·locar en el mercat de capitals. Al tancament de 2016, el saldo de bons de titulització col·locats en el mercat era de 5.653 milions d'euros.

Per raons d'eficiència, durant el 2016 s'han cancel·lat anticipadament tres operacions de titulització amb saldos vius relativament reduïts (vegeu més detall d'informació sobre els fons de titulització en l'Annex II de la memòria).

Així mateix, el 28 de juliol de 2016, Banc Sabadell va realitzar una nova titulització de préstecs concedits a pimes, anomenada IM Sabadell Pyme 10, per un import total de 1.750 milions d'euros, l'import de la qual ha estat íntegrament retingut en cartera.

Per la seva banda, TSB durant el primer semestre de 2016 ha llançat una nova titulització hipotecària, anomenada Duncan Funding 2016-1 PLC, per un import contravalorat en euros de 3.934 milions, dels quals 664 milions d'euros han estat col·locats en el mercat.

En termes generals, el 2016 el to en els mercats ha estat positiu, tot i que hi ha hagut diferents episodis de volatilitat causats per les incerteses polítiques i reguladores que han redundat en tensions i, fins i tot, en un tancament de mercats durant períodes relativament prolongats. En el conjunt del sistema no s'han refinançat gran part dels venciments en el mercat, fet que, juntament amb les mesures d'estímul del BCE a l'economia de l'últim trimestre de 2014 i de principis de 2016, ha redundat en un excés de liquiditat.

Durant el mes de març de 2016, el Banc Central Europeu va anunciar noves mesures d'estímul a l'economia a través d'un nou programa d'operacions de refinançament a llarg termini, TLTRO II (*targeted longer-term refinancing operations*), consistent en quatre subhastes de liquiditat a quatre anys amb dates d'execució entre els mesos de juny de 2016 i març de 2017. En aquest sentit, Banc Sabadell ha participat en la TLTRO II per un import total de 10.000 milions d'euros, i ha amortitzat anticipadament els 11.000 milions d'euros procedents de les subhastes de la TLTRO I que el BCE va anunciar al juny de 2014. L'entitat també ha participat en el Programa de compra de cèdules hipotecàries (CBPP3) posat en marxa pel Banc Central Europeu.

D'altra banda, el Banc d'Anglaterra també va posar en marxa durant el mes d'agost un paquet de mesures de suport al creixement econòmic. Aquest paquet inclou una reducció del *bank base rate* i la introducció del *term funding scheme* (TFS). TSB, com a membre de l'Sterling Monetary Framework (SMF), té previst fer ús de manera habitual del TFS, amb l'interès d'obtenir finançament a baix cost. No hi ha un import disposat sota el TFS al tancament de 2016.

L'excés de liquiditat en el mercat, en combinació amb un escenari de tipus negatius a curt termini, ha abaratit els finançaments en *repo* respecte a altres alternatives. El 31 de desembre de 2016, l'import net del finançament *repo* en termes nominals pujava a 7.927 milions d'euros.

Actius líquids

A més d'aquestes fonts de finançament, Banc Sabadell manté un coixí de liquiditat en forma d'actius líquids per afrontar eventuals necessitats de liquiditat (T5). Pel que fa al 2015, la primera línia de Banc Sabadell s'ha incrementat en 4.634 milions d'euros en part per la generació de *gap* comercial, la variació de la cartera d'immobles i la creació de col·laterals propis.

En el cas de TSB la primera línia de liquiditat el 31 de desembre de 2016 està composta principalment per *gilts* per un import de 1.678 milions d'euros (1.718 milions d'euros el 31 de desembre de 2015) i un excés de reserves en el Banc Central d'Anglaterra (BoE) de 4.191 milions d'euros (3.383 milions d'euros el 31 de desembre de 2015).

Cal esmentar que el grup Banc Sabadell segueix un model descentralitzat de gestió de la liquiditat. En aquest sentit, aquest model tendeix a limitar la transferència de liquiditat entre les diferents filials involucrades en la seva gestió, i limitar d'aquesta manera les exposicions intra-grup, més enllà de les potencials restriccions imposades pels reguladors locals de cada filial. Així, les filials involucrades en la gestió determinen la seva situació de liquiditat considerant únicament aquells actius de la seva propietat que compleixin amb els criteris d'elegibilitat, disponibilitat i liquiditat que s'hagin establert tant en l'àmbit intern com normatiu per al compliment dels mínims reguladors.

No hi ha imports significatius d'efectiu i equivalents que no estiguin disponibles per ser utilitzats pel grup.

A més de la primera línia de liquiditat, l'entitat manté un coixí d'actius hipotecaris i préstecs a administracions

públiques elegibles com a col·lateral de cèdules hipotecàries i territorials, respectivament, que al tancament de 2016 afegien 4.924 milions en termes de capacitat d'emissió de noves cèdules pròpies elegibles com a col·lateral per al descompte en el BCE. Al tancament de 2016, la liquiditat disponible pujava a 31.805 milions d'euros en import efectiu, corresponent a l'import de la primera línia de liquiditat més la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials de l'entitat al tancament de l'any ajustada al descompte mitjà aplicable a les cèdules pel BCE.

Compliment dels coeficients reguladors

El grup Banc Sabadell ha inclòs dins la seva gestió de liquiditat el seguiment de la ràtio de cobertura de liquiditat a curt termini o LCR (*liquidity coverage ratio*) i la ràtio de finançament estable net o NSFR (*net stable funding ratio*), i ha reportat al regulador la informació requerida de manera mensual i trimestral, respectivament. El mesurament de la liquiditat basant-se en aquestes mètriques forma part del control del risc de liquiditat en el conjunt de les UGL.

En relació amb la ràtio LCR, des de l'1 de gener de 2016 el mínim exigible reguladorament és el 70%, nivell àmpliament superat per totes les UGL de l'entitat, en què destaquen els casos de TSB i BS Espanya amb uns nivells de LCR molt folgats. Pel que fa al grup, la ràtio LCR de l'entitat s'ha situat de manera permanent i estable al llarg de l'any àmpliament per sobre del 100%.

Pel que fa a la ràtio NSFR, encara està en fase d'estudi i definició final. La data prevista d'implementació és el gener de 2018 i, igual que en la ràtio LCR, està previst un període d'aplicació gradual. Tanmateix, el banc ja ha implantat el seguiment d'aquesta ràtio com a mètrica de liquiditat per a les UGL.

Atesa l'estructura de finançament de l'entitat, amb un gran pes de dipòsits de la clientela i la majoria del

En milions d'euros

	2016
Cash (*) + Posició neta interbancari	8.002
Disponible en pòlissa	6.869
Actius pignorat en pòlissa (**)	18.687
Saldo disposat de pòlissa del Banc d'Espanya (***)	11.818
Actius elegibles pel BCE fora de pòlissa	8.423
Altres actius negociables no elegibles pel banc central (****)	3.587
Total actius líquids disponibles	26.881

T5

(*) Excés de reserves en bancs centrals.

(**) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada del BCE per a operacions de política monetària.

(***) Dels quals 10.000 corresponen, el 2016, a la subhasta de liquiditat del BCE a quatre anys amb objectiu específic (TLTRO II o *targeted longer-term refinancing operations*) de 29 de juny de 2016. El 2015, 11.000 milions corresponen a la subhasta del BCE de la TLTRO de 17 de desembre de 2014.

(****) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada de la ràtio *liquidity coverage ratio* (LCR). Inclou renda fixa considerada com a actiu d'alta qualitat i liquiditat segons l'LCR (HQLA) i altres actius negociables de diferents entitats del grup.

finançament en el mercat centrada en el mitjà/llarg termini, l'entitat s'ha mantingut de manera estable en nivells àmpliament superiors al 100%.

Risc de mercat

Aquest risc es defineix com el que sorgeix davant l'eventualitat d'incórrer en pèrdues de valor de mercat en les posicions mantingudes en actius financers, a causa de la variació de factors de risc pels quals són afectats els seus preus o cotitzacions, les seves volatilitats o les correlacions entre ells.

Aquestes posicions generadores de risc de mercat es mantenen habitualment dins de l'activitat de negociació, que consisteix en l'operativa de cobertura que efectua el banc per donar servei als seus clients i el manteniment de posicions pròpies de caràcter discrecional.

També es pot generar pel mer manteniment de posicions globals de balanç (també denominades “de caràcter estructural”) que en termes nets queden obertes. En aquest últim cas, l'entitat tracta sota el sistema de gestió i seguiment de riscos de mercat la posició de risc de canvi estructural. Altres riscos de mercat de caràcter estructural motivats per factors com ara els tipus d'interès es tracten en els apartats corresponents.

El sistema d'admissió, gestió i supervisió del risc de mercat es basa en l'establiment de límits per a posicions expressament assignades i l'aprovació d'operacions de cada unitat de negoci, de tal manera que les diferents unitats de gestió tenen l'obligació de gestionar les seves posicions sempre dins els límits concedits i l'aprovació de les operacions per part de l'àrea de riscos.

Activitat de negociació

Els principals factors de risc de mercat considerats a Banc Sabadell en l'activitat de negociació són:

- Risc de tipus d'interès: risc associat al fet que les fluctuacions dels tipus d'interès puguin afectar de manera adversa el valor d'un instrument financer. Aquest es reflecteix, per exemple, en operacions de dipòsits interbancaris, renda fixa i derivats sobre tipus d'interès.
- Risc de *spread* creditici: risc procedent de la fluctuació dels diferencials o *spreads* crediticis amb què cotitzen els instruments respecte d'altres instruments de referència, com ara els tipus d'interès interbancari. Aquest risc es dona principalment en els instruments de renda fixa.
- Risc de tipus de canvi: risc associat a la fluctuació de la cotització de les divises respecte a la divisa de referència. En el cas de Banc Sabadell la divisa de referència és l'euro. Aquest risc es dona principalment en operacions d'intercanvi de divises i els seus derivats.
- Risc de renda variable: risc procedent de la fluctuació de valor dels instruments de capital (accions i índexs cotitzats). Aquest risc es reflecteix en els mateixos preus de mercat dels valors, així com en els derivats sobre aquests.

La variació de preus de les matèries primeres no ha tingut impacte en l'exercici, atès que el grup manté exposicions residuals, tant directes com en actius subjacents.

El mesurament del risc de mercat de l'activitat de negociació s'efectua utilitzant la metodologia VaR i *stressed* VaR, que permet l'homogeneïtzació dels riscos dels diferents tipus d'operacions en els mercats financers.

El VaR proporciona una estimació de la pèrdua màxima potencial que presenta una posició a causa d'un moviment advers, però normal, d'algun dels paràmetres identificats que influeixen en el risc de mercat. Aquesta estimació s'expressa en termes monetaris i està referida a una data concreta, a un determinat nivell de confiança i a un horitzó temporal especificat. L'interval de confiança utilitzat és el 99%. Atesa la poca complexitat dels instruments i l'alta liquiditat de les posicions, l'horitzó temporal utilitzat és d'un dia.

La metodologia utilitzada per al càlcul del VaR és la simulació històrica. Els avantatges d'aquesta metodologia són que es basa en la revaluació completa de les operacions en els escenaris històrics recents i que no cal fer supòsits sobre la distribució dels preus de mercat. La seva principal limitació és la dependència de les dades històriques utilitzades, ja que si un esdeveniment possible no s'ha produït dins el rang de dades històriques utilitzades no es reflectirà en la dada del VaR.

La fiabilitat de la metodologia VaR utilitzada es comprova mitjançant tècniques de *backtesting*, amb les quals es verifica que les estimacions del VaR estan dins el nivell de confiança considerat. Les proves de *backtesting* consisteixen en la comparació entre el VaR diari i els resultats diaris. En cas que les pèrdues superin el nivell del VaR es produeix una excepció. El 2016, no s'ha produït cap excepció en el *backtest* per la baixa exposició als esdeveniments significatius de l'any, com el referèndum del Brexit (24 de juny).

L'*stressed* VaR es calcula com el VaR, però amb una finestra històrica de variacions dels factors de risc en situació d'estrès de mercat. Aquesta situació d'estrès es determina prenent com a base les operacions vigents, i pot variar si canvia el perfil de risc de les carteres. La metodologia utilitzada per a aquesta mesura de risc és la simulació històrica.

La supervisió es complementa amb mesures addicionals de riscos com les sensibilitats, que fan referència al canvi que es produeix en el valor d'una posició o cartera davant la variació d'un factor de risc concret, i també amb el càlcul de resultats de gestió, que s'utilitzen per seguir els límits *stop-loss*.

A més a més, es duen a terme exercicis de simulació específics i amb escenaris de situacions extremes de mercat (*stress testing*), en què s'analitzen els impactes de diferents escenaris històrics i teòrics en les carteres.

El seguiment del risc de mercat s'efectua diàriament i es reporta als òrgans de control sobre els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts per la Comissió de Riscos per a cada unitat de gestió (límits basant-se en nominal, VaR i sensibilitat, segons els casos). Això permet percebre variacions en els nivells de risc i conèixer la contribució dels factors de risc del mercat.